

О. Г. Миронов,
к. е. н., економічний експерт неприбуткової організації TonAI, Клуб UNESCO
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-3336-8922>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.9.80

РЕГУЛЮВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ: ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

О. Myronov,
PhD in Economics, economical expert TonAI Non profit UNESCO Club Org,

REGULATION OF VIRTUAL ASSETS IN UKRAINE: CURRENT STATE AND PROSPECTS

У даній статті проведено аналіз сучасного стану та перспектив регулювання віртуальних активів в Україні. Зосереджено увагу на проблемах, пов'язаних із швидким розвитком технологій та збільшеним інтересом до криптовалют та інших віртуальних активів з боку регуляторів та учасників ринку. Детально проаналізовано недоліки чинного законодавства, а також виявлені ризики для фінансової стабільності та можливості для подальшого розвитку цього сектору.

Окрім цього, у статті розглянуто шляхи вдосконалення законодавства та визначено стратегічні заходи для забезпечення стабільності та сталого розвитку ринку віртуальних активів в Україні. Запропоновано конкретні рекомендації, спрямовані на сприяння стабільності та надійності ринку через ефективне регулювання та співпрацю з міжнародними організаціями.

Варто зазначити, що стаття висвітлює значення регулювання віртуальних активів для захисту інвесторів, забезпечення фінансової стабільності та запобігання фінансовим злочинам. Розглядаються поточні тенденції розвитку ринку віртуальних активів в Україні та визначаються перспективи його подальшого зростання.

Крім того, у статті звертається увага на важливість співпраці України з міжнародними організаціями для розробки міжнародних стандартів регулювання віртуальних активів. Це допоможе забезпечити високу стандартизацію та гарантувати довіру учасників ринку. Також висувуються пропозиції щодо розробки спеціальних програм та ініціатив для підтримки розвитку віртуальних активів та стимулювання інновацій у цьому секторі.

Узагалі, стаття надає комплексний огляд сучасного стану та перспектив регулювання віртуальних активів в Україні. Вона звертає увагу на ключові питання, пов'язані з законодавством, фінансовою стабільністю та розвитком ринку. Ця інформація може бути корисною для розуміння ситуації в галузі віртуальних активів в Україні та для визначення дій для покращення регулювання і розвитку цього сектору.

This article analyzes the current state and prospects of regulating virtual assets in Ukraine. It focuses on the issues related to rapid technological advancements and increased interest in cryptocurrencies and other virtual assets by regulators and market participants. The shortcomings of existing legislation are thoroughly examined, along with identified risks to financial stability and opportunities for further development in this sector.

Moreover, the article discusses ways to improve legislation and identifies strategic measures to ensure stability and sustainable development of the virtual asset market in Ukraine. Specific recommendations are proposed to promote stability and reliability in the market through effective regulation and cooperation with international organizations.

It is worth noting that the article highlights the importance of regulating virtual assets to protect investors, ensure financial stability, and prevent financial crimes. Current trends in the development of the virtual asset market in Ukraine are discussed, and the prospects for its continued growth are identified.

Additionally, the article emphasizes the importance of Ukraine's cooperation with international organizations to develop international standards for regulating virtual assets. This will help ensure high standardization and build trust among market participants. Suggestions are also put forward for the development of special programs and initiatives to support the development of virtual assets and stimulate innovation in this sector.

In conclusion, the article provides a comprehensive overview of the current state and prospects of regulating virtual assets in Ukraine. It addresses key issues related to legislation, financial stability, and market development. This information can be valuable for understanding the situation in the virtual asset industry in Ukraine and for determining actions to improve regulation and development in this sector.

Ключові слова: державне регулювання, віртуальні активи, регулювання криптовалют, регулювання ігрових активів, балів, бонусів.

Key words: government regulation, virtual assets, cryptocurrency regulation, regulation of gaming assets, points, bonuses.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У зв'язку зі стрімким розвитком технологій та появою нових форм фінансових інструментів, питання регулювання віртуальних активів набуває все більшої актуальності в Україні. Віртуальні активи, такі як криптовалюти та токени, цифрові валюти центральних банків (CBDC) стають предметом зростаючого інтересу для інвесторів та споживачів послуг, одночасно породжуючи ризики для фінансової стабільності та безпеки. Поточний стан регулювання віртуальних активів в Україні залишає багато питань відкритими, у той час як перспективи для розвитку цього сектору вимагають уважного аналізу та розробки ефективних стратегій. Ця стаття спрямована на визначення поточного стану регулювання віртуальних активів в Україні, виявлення ключових проблем та перешкод на шляху їхнього ефективного регулювання, а також на визначення перспектив для подальшого розвитку цього сектору. Обговорюються можливі шляхи вдосконалення законодавства та прийняття стратегічних заходів для забезпечення стабільності та сталого розвитку ринку віртуальних активів в Україні.

Ринок віртуальних активів (ВА) в Україні протягом останніх років стрімко розвивається. Проте, наразі чіткої правової бази для регулювання цієї сфери не існує. Це призводить до низки проблем, як для учасників ринку, так і для держави.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Ця стаття спрямована на дослідження поточного стану регулювання віртуальних активів в Україні, виявлення основних проблем та перешкод у шляху до їх ефективного регулювання. Особлива увага приділяється аналізу можливих стратегій та заходів, які можуть бути прийняті для забезпечення стабільності та сталого розвитку ринку віртуальних активів в Україні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Регулювання віртуальних активів (ВА) в Україні стає все більш актуальним питанням, адже динамічний розвиток цієї сфери відкриває нові можливості для інвесторів, користувачів послуг та державних органів. ВА, такі як криптовалюти та токени, пропонують інноваційні фінансові інструменти, але й створюють нові ризики,

пов'язані з фінансовою стабільністю, захистом прав інвесторів, добросовісною конкуренцією.

Проведений аналіз законодавства [1,2] стану регулювання ВА в Україні показує невідповідність динамічному розвитку ринку, залишаючи багато питань без чітких відповідей. Відсутність чітко визначеного правового статусу ВА, невизначеність прав та обов'язків учасників ринку, а також недостатній рівень контролю та нагляду за діяльністю з ВА створюють ризики для фінансової стабільності, захисту інвесторів та добросовісної конкуренції.

За аналізом джерел [8, 11], в Україні спостерігається активний процес адаптації законодавства до глобальних стандартів регулювання віртуальних активів. Закон України "Про віртуальні активи" та дослідження [2, 12] відображають цей напрямок. Національні публікації, такі як статті та дослідження, вказують на поступовий розвиток та вирішення проблем українського ринку віртуальних активів.

Порівняно з іншими країнами, Україна активно залучає міжнародний досвід та рекомендації для удосконалення регуляторного середовища [13]. Аналіз статей та досліджень, що підтримуються міжнародними організаціями, свідчить про важливість співпраці та прийняття найкращих практик у сфері регулювання віртуальних активів для забезпечення фінансової стабільності та сталого розвитку ринку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Регулювання криптовалют у світі є складним і постійно мінливим питанням. Різні країни та регіони мають різні підходи до регулювання криптовалют, що може призвести до плутанини та невизначеності для інвесторів та користувачів [3, 4, 5, 6].

Деякі країни, такі як Китай, повністю заборонили криптовалюту. Інші країни, такі як Японія та Сальвадор, визнали криптовалюту законним платіжним засобом. Ще інші країни, такі як США та Європейський Союз, розробляють нові нормативні акти для регулювання криптовалют (Табл. 1).

У лютому 2022 року Україна прийняла Закон України "Про віртуальні активи" № 1953-ІХ від 14.12.2021. [1], який визначив ВА як "цифрову цінність, яка не має фізичної форми та використовується як засіб платежу або інвестицій". Цей закон визнав ВА законним активом та встановив загальні принципи їх обігу.

Під час аналізу прийнятого закону дослідники зауважують, що Україна вибирає китайську модель право-

Таблиця 1. Порівняння засобів регулювання крипто галузі у різних країнах

Країна/ Регіон	Визначення	Засоби регулювання
США	Комісія з цінних паперів і бірж (SEC) вважає біткойн товаром, а не цінним папером. Токени, які вважаються цінними паперами, підпадають під регулювання SEC.	Правила щодо ICO, торгівлі та зберігання криптовалют, розпорядження президента США Байдена про розробку стратегії регулювання криптовалют.
Європа	Європейська агенція з цінних паперів і ринків (ESMA) вважає криптовалюту фінансовими інструментами.	MiCa (Markets in Crypto Assets Regulation) - нова європейська нормативна база, яка регулюватиме випуск та торгівлю криптовалютами.
Китай	Криптовалюти заборонені.	Заборона на торгівлю, ICO та майнінг криптовалют.
Австралія	Австралійська комісія з цінних паперів і інвестицій (ASIC) вважає криптовалюту активами, що не є фінансовими інструментами.	Рекомендації щодо інвестування в криптовалюту, розгляд регулювання криптовалютних бірж.
Японія	Криптовалюти визнані законним платіжним засобом.	Регулювання криптовалютних бірж, вимоги AML/KYC для криптовалютних бірж.
Країни Латинської Америки	Регулювання різняться, проте часто використовується як засіб платежу.	Сальвадор прийняв Біткойн як законний платіжний засіб. Бразилія заборонила використання криптовалют для фінансових платежів, інші країни розглядають можливість регулювання.
Україна	Згідно з Законом України «Про віртуальні активи», прийнятим 17 лютого 2022 року, віртуальні активи визнаються об'єктом права власності та можуть вільно обігувати на території України. Законом встановлюються правові засади для діяльності з ВА, включаючи випуск, зберігання та обмін.	Очікується на прийняття змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами.

Джерело: узагальнено автором на основі [1; 2; 3; 4; 5; 6].

вого регулювання для криптовалют, віддаючи попередність їй перед західною моделлю в контексті законодавства. Згідно з цим законом, пропонується розглядати криптовалюту не як майно, а як "інше нематеріальне благо", що виокремлює віртуальні активи від існуючих класифікацій об'єктів цивільних прав і передбачати для них окреме юридичне регулювання [11, с. 155].

Це означає, що криптовалюта можна вільно володіти, купувати, продавати та використовувати їх на території країни. Закон також встановлює правові рамки для діяльності, пов'язаної з криптовалютами, включаючи їх випуск, зберігання та обмін. Важливо зазначити, що регулювання криптовалют в Україні все ще перебуває на стадії розвитку. Наразі очікується на прийняття змін до Податкового кодексу, які визначають правила оподаткування операцій з віртуальними активами.

В Україні динамічно розвивається увесь ринок віртуальних активів (ВА) — це не тільки як криптовалюти, але і токени крипто-проектів, Non Fungible tokens (NFT). Це відкриває нові можливості для інвесторів та користувачів послуг, але й створює ризики для фінансової стабільності та безпеки.

На основі аналізу поточних проблем та викликів необхідно визначити перспективи для подальшого розвит-

ку сектору ВА в Україні, а також пріоритетні напрямки регуляторної діяльності. До них належать створення сприятливого правового середовища, забезпечення захисту прав інвесторів, мінімізація ризиків та сприяння відповідальному використанню ВА.

Також, Згідно з законодавчим визначенням, — віртуальний актив є нематеріальним благом, яке є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Це визначення не надає розуміння та втрачає інші види віртуальних активів, такі як віртуальні валюти, ігрові активи, цифрові колекційні предмети, віртуальні токени, цифрові бонуси, цифрові активи на основі ланцюга постачання, цифрові активи даних та цифрові ідентифікатори, до того ж не надаючи чіткого розуміння технології блокчейн, що зроблено у Європейських нормах MiCA [5].

Водночас слід зазначити, що поточний стан регулювання ВА в Україні не відповідає динамічному розвитку ринку. Це може призвести до негативних наслідків, таких як ризики для фінансової стабільності, незахищеність інвесторів та споживачів, а також недобросовісна конкуренція, виникнення "сірого" ринку. Зазначений закон (Про віртуальні активи) не містить детальних норм щодо регулювання ВА. Це питання планується вирішити лише

шляхом подальшого прийняття підзаконних актів, які наразі перебувають у стадії розробки.

Станом на 23 квітня 2024 року в українському парламенті зареєстровано два законопроекти, які претендують стати основним законом про регулювання ВА [14]:

— Законопроект № 10225, розроблений Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). Цей законопроект пропонує створити дворівневу систему регулювання ВА: НКЦПФР буде регулювати ВА, які кваліфікуються як цінні папери, а інші ВА буде регулювати Міністерство цифрової трансформації України (Мінцифри).

— Законопроект № 10225-1, розроблений Мінцифрою. Цей законопроект пропонує створити однорівневу систему регулювання ВА під опікою Мінцифри.

Разом із тим, між прихильниками обох законопроектів триває дискусія щодо ряду ключових питань, зокрема:

- Який орган влади має регулювати ВА?
- Які типи ВА мають регулюватися?
- Які вимоги мають пред'являтися до осіб, які здійснюють обіг ВА?
- Як має здійснюватися оподаткування ВА?

Очікується, що один із цих двох законопроектів буде прийнятий протягом 2024 року. Це стане важливим кроком у розвитку ринку ВА в Україні та сприятиме його інтеграції у світову фінансову систему.

Україна зараз переживає мораторій на операції з віртуальними активами, введений під час війни з Росією. Незважаючи на це, ринок віртуальних активів продовжує активно розвиватися в країні, хоча й не має чіткого регулювання. Інвестори повинні бути уважні, оскільки існують ризики, пов'язані з інвестуванням у віртуальні активи, які варто враховувати та про які їм слід бути інформованими перед здійсненням операцій запитувати ваші вимоги.

Законопроект "Про віртуальні активи", який очікується на розгляд парламенту, має на меті:

- Створити дворівневу систему регулювання ВА: Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) буде регулювати ВА, які кваліфікуються як цінні папери, а інші ВА буде регулювати Міністерство цифрової трансформації України (Мінцифри).

- Встановити вимоги до осіб, які здійснюють обіг ВА, наприклад, щодо ліцензування та фінансової звітності.

- Визначити правила оподаткування ВА.

Прийняття цього законопроекту стане важливим кроком у розвитку ринку ВА в Україні. Він може сприяти залученню нових інвесторів та бізнес, а також підвищити довіру до цієї сфери.

Європейський регламент про ринки криптоактивів (MiCa) [5] — це нове законодавство, яке буде регулювати криптовалюти в Європейському Союзі (ЄС). MiCa має на меті:

- Забезпечити чітку та єдину правову базу для регулювання криптовалют в ЄС.

- Захистити інвесторів від шахрайства та маніпулювання ринком.

- Сприяти розвитку інновацій на ринку криптовалют.

MiCa має значний вплив на Україну, адже країна прагне до інтеграції з ЄС. Україна повинна буде привести своє законодавство про ВА у відповідність до MiCa, щоб мати можливість вільно торгувати криптовалютами з країнами ЄС.

Окрім традиційних віртуальних активів, таких як криптовалюти, в Україні також існують інші типи ВА, які потребують регулювання. До них також належать:

- Ігрові активи: віртуальні предмети, які можна використовувати в онлайн-іграх, наприклад, зброя, броня, персонажі тощо.

- Бали бонуси: віртуальні валюти, які можна накопичувати та використовувати для покупки товарів і послуг у певних магазинах або мережах.

- Цифрові колекційні предмети: віртуальні аналогі фізичних колекційних предметів, таких як картки, твори мистецтва, тощо.

Ці віртуальні активи можуть мати значну цінність для своїх власників, і тому важливо, щоб вони були чітко регульовані.

Ігрові активи часто не вважаються цінними паперами, тому вони не регулюються НКЦПФР. Проте, вони можуть бути предметом договорів купівлі-продажу та інших цивільно-правових угод. В Україні також існує

низка законів, які захищають права споживачів у сфері онлайн-ігор. Ці закони можуть застосовуватися до ігрових активів, якщо вони вважаються товарами або послугами.

Бали бонусів, як правило, регулюються програмами лояльності, які пропонують магазини та інші компанії. Ці програми зазвичай містять правила та умови, які визначають, як можна накопичувати та використовувати бали бонусів.

В Україні не існує окремого закону, який би регулював програми лояльності. Проте, на них можуть поширюватися загальні закони про захист прав споживачів та про рекламу.

Цифрові колекційні предмети є новим типом ВА, і їх регулювання ще не визначено. Деякі експерти вважають, що вони можуть бути регульовані як цінні папери, якщо вони відповідають певним критеріям. Інші вважають, що вони повинні регулюватися як звичайні товари або послуги.

Очікується, що прийняття одного з двох законопроектів щодо ВА стане лише першим кроком у створенні чіткої правової бази для цієї сфери. Після ухвалення закону регулятори, ймовірно, розроблять низку підзаконних актів, які будуть деталізувати конкретні вимоги до різних типів ВА та учасників ринку.

Існує декілька моделей регулювання ВА, які Україна може взяти за основу:

- Ліцензування діяльності з ВА: подібний підхід передбачає отримання спеціального дозволу від регулятора для здійснення діяльності з ВА, такої як обмін або зберігання.

- Реєстрація ВА: за цієї моделі оператори ВА повинні зареєструватися у регулятора, але не обов'язково отримувати ліцензію.

- Саморегулювання: індустрія ВА самостійно розробляє стандарти та правила поведінки учасників ринку.

Наразі невідомо, яку модель регулювання обере Україна. Можливо, буде обрано комбінований підхід, який застосовуватиме різні методи до різних типів ВА та діяльності.

Регулювання ВА є питанням, яке активно обговорюється на міжнародному рівні. Різні країни розробляють власні підходи до регулювання цієї сфери. Україна повинна враховувати міжнародний досвід під час розробки власного законодавства.

Чітке та ефективне регулювання ВА може сприяти розвитку ринку в Україні. Воно може залучити нових інвесторів та бізнес, а також підвищити довіру до цієї сфери. Натомість, надмірно суворе регулювання може загальмувати розвиток ринку та призвести до його переходу в тінь.

Вплив регулювання ВА на економіку України може бути значним. Розвиток цього ринку може сприяти:

- Зростанню інвестицій: ВА можуть стати привабливим активом для інвесторів, як вітчизняних, так і іноземних.

- Створенню нових робочих місць: Розвиток ринку ВА потребуватиме нових фахівців у сфері фінансів, інформаційних технологій та юриспруденції.

- Збільшенню податкових надходжень: Держава може отримувати значні податкові надходження від операцій з ВА.

— Підвищенню рівня фінансової інклюзії: ВА можуть зробити фінансові послуги більш доступними для людей, які не мають банківських рахунків.

На додаток до законодавчого визнання "віртуальних активів" Верховна Рада України 30.06.2021 року прийняла Закон України № 1591-IX "Про платіжні послуги" [2], де вперше введено на рівні закону нову правову дефініцію в загальне правове поле України, — "цифрові гроші". Сутність норм Закону 2074 дає змогу зробити висновок, що він не відносить "віртуальні активи" до засобів платежу та обміну (п. 7 ст. 4 Закону 2074), що по суті, у контексті поняття "цифрові гроші" або "цифрова гривня" створює можливість переходу від законних засобів платежу в Україні (гривня) до криптовалюти [9, с. 249].

Цей закон спонукав розробці нової форми готівкової та безготівкової форми гривні в Україні — цифрової валюти центрального банку (Central bank digital currency, CBDC). Е-гривня, відрізняється від криптовалюти у декількох аспектах. По-перше, CBDC підлягає регулюванню та контролю з боку Національного банку України, що відрізняється від криптовалюти. Крім того, Е-гривня має потенціал для забезпечення стабільності вартості, оскільки її вартість пов'язана з офіційною валютою країни, що відрізняється від криптовалюти, які можуть мати значні коливання вартості через ринкові умови та спекуляції.

Інший аспект полягає у функціональності. Український CBDC потенційно може мати різноманітні функції, включаючи використання у бізнесі та споживчих операціях, що відрізняється від деяких криптовалюти, які можуть бути обмежені у своїй функціональності. Таким чином, потенціал впровадження Е-гривні в Україні відрізняється від віртуальних активів у цілому, зокрема криптовалюти, у своєму регулюванні, стабільності вартості та функціональності. Разом із тим наявні різні підходи щодо розвитку CBDC та криптовалюти не вирішують питання виходу із "сірої законодавчої зони".

Центральні всього Світу демонструють небувалий рівень зацікавленості цифровими валютами центральних банків. Більше 100 країн досліджують можливість випуску роздрібних CBDC, а деякі ЦБ вже запустили пілотні програми або навіть випустили власні цифрові валюти. Водночас, CBDC є новою та швидко розвиваючою сферою з обмеженим реальним досвідом. Країни-члени МВФ, які вивчають CBDC, шукають відповідей на питання та прагнуть перейняти досвід інших учасників [17].

Регулювання CBDC (таблиця 2) значно відрізняється від країни до країни, залежно від низки факторів, таких як:

Таблиця 2. Підходи щодо регулювання CBDC в Україні та інших країнах

Країна	Назва	Статус	Деталі	Визначення у законодавстві
Китай	Цифровий юань (DCEP)	Пілотні проекти	Анонімність, керованість, сумісність	Цифровий токен (e-CNY)
Багамські острови	Sand Dollar	Емітовано	Законний платіжний засіб, блокчейн, прозорість, безпека, фінансова інклюзивність	Цифрова валюта центрального банку (CBDC)
Східні Карибські країни	DCash	Пілотні проекти	Блокчейн, прозорість, безпека, фінансова інклюзивність	Цифрова валюта на основі блокчейну (BCDC)
Швеція	e-krona	Дослідження	Цифровий аналог крони, будь-які платежі	Цифровий платіжний інструмент
Канада	CADcoin	Дослідження	Цифровий аналог долара, будь-які платежі	Цифровий актив
Україна	е-гривня	Дослідження	Цифровий аналог гривні, будь-які платежі	Цифрова валюта з обмеженим ходінням
Ізраїль	Цифровий шекель	Тестування	24/7 платежі, різні типи платежів, офлайн, депозити	Цифровий носій цінності
США	Цифровий долар	Дослідження	Цифровий аналог долара, будь-які платежі	Цифровий резерв
Європейський Союз	Цифрове євро	Дослідження	Цифровий аналог євро, будь-які платежі	Цифровий платіжний засіб

Джерело: складено автором на основі даних [15, 16, 17, 18, 19].

Рівень розвитку: Країни з розвинутою економікою, як правило, знаходяться на більш просунутій стадії дослідження та розробки CBDC, тоді як країни, що розвиваються, ще можуть вивчати потенційні наслідки впровадження CBDC.

Політичні пріоритети: Деякі країни можуть розглядати CBDC як інструмент для стимулювання економічного зростання, фінансової інклюзії, або навіть політичного тиску, тоді як інші можуть більше зосереджуватися на забезпеченні кібербезпеки та захисту персональних даних.

Економічні умови: Країни з нестабільною валютою або високим рівнем інфляції можуть розглядати CBDC як спосіб стабілізувати свою валюту або зробити платежі більш ефективними.

Технологічний прогрес: Країни з розвинутою технологічною інфраструктурою можуть мати більше можливостей для швидкого впровадження CBDC, тоді як країнам, що розвиваються, може знадобитися більше часу та ресурсів для підготовки до цього.

Важливо зазначити, що законодавство України не пов'язує CBDC із віртуальним активом, та ще перебуває у становленні, і остаточні характеристики е-гривні можуть відрізнитися від тих, що представлені у Таблиці 2. Концептуальні засади впровадження е-гривні, опубліковані НБУ, підкреслюють важливість забезпечення конфіденційності та захисту персональних даних, що може відрізнити український підхід від інших країн. CBDC в Україні не є віртуальним активом.

Окрім вищезазначеного, Україна також має унікальну політичну та економічну ситуацію, яка може вплинути на регулювання CBDC. Наприклад, війна з Росією може призвести до посилення акценту на кібербезпеці та фінансовій стійкості, що може вплинути на дизайн та впровадження е-гривні.

Узагальнюючи думки деяких авторів [9, 10, 12, 13, 18] можна вказати, що для вирішення проблем не системності у підходах щодо регулювання віртуальних активів необхідний комплексний підхід, який включає визначення правового статусу ВА, розробку принципів та норм регулювання, запровадження ефективних механізмів контролю та нагляду, а також співпрацю з міжнародними партнерами.

Важливо також вивчити ключові проблеми та виклики, такі як прогалини в законодавстві, недосконалість системи контролю та нагляду, відсутність єдиних стандартів та правил, а також низький рівень фінансової грамотності населення.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Регулювання віртуальних активів (ВА) в Україні наразі перебуває на стадії становлення. Прийняття Закону "Про віртуальні активи" у 2022 році стало важливим кроком у визнанні ВА законним активом та встановленні загальних принципів їх обігу. Проте, для повноцінного функціонування ринку ВА необхідна більш чітка та комплексна правова база.

Розглянуті норми законодавства в Україні стосовно криптовалют показують відсутність чіткого й узгодженого підходу до цієї галузі. Відсутність чіткого визначення статусу криптовалют у законодавстві та розбіжності у тлумаченні понять створюють неоднозначність та важкість у вирішенні пов'язаних питань. Це призводить до відчутних розбіжностей у практичному застосуванні правових норм та ускладнює розвиток криптовалютного сектору в Україні. Такий неструктурований підхід у регулюванні криптовалют свідчить про потребу удосконалення законодавства для створення чітких та стабільних правових основ галузі.

Очікується, що прийняття одного з двох законопроектів щодо ВА стане значним кроком у цьому напрямку. Ці законопроекти пропонують створити систему регулювання ВА, яка буде захищати інтереси інвесторів, сприяти розвитку ринку та забезпечувати його відповідність міжнародним стандартам.

Звичайно, існують також ризики, пов'язані з регулюванням ВА. Надмірно суворе регулювання може загальмувати розвиток ринку та призвести до його переходу в тінь. Важливо знайти баланс між захистом інвесторів та сприянням інноваціям. Загалом, регулювання ВА в Україні має потенціал для стимулювання економічного зростання та розвитку країни. Важливо, щоб законодавство, яке буде прийнято, було збалансованим, ефективним та відповідає міжнародним стандартам.

Для ефективного регулювання ВА в Україні необхідний комплексний підхід, який включає:

1. Визначення правового статусу ВА, криптовалют та CBDC та учасників ринку: це дозволить чітко окреслити правила гри та права та обов'язки всіх учасників.
2. Розробку структурних принципів та нормативного регулювання: наявні принципи та норми повинні захищати інвесторів та споживачів, забезпечувати прозорість та стійкість ринку, а також встановлювати чіткі правила для учасників.
3. Запровадження ефективних механізмів контролю та нагляду за різними сегментами ВА: Ці механізми

повинні запобігати шахрайству та іншим неправомірним діям, а також забезпечувати дотримання учасниками ринку встановлених правил.

4. Співпраця з міжнародними партнерами допоможе Україні гармонізувати своє законодавство з міжнародними стандартами та практиками регулювання ВА.

Література:

1. Закон України "Про віртуальні активи". Відомості Верховної Ради України, 2023, № 2074-20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2074-20>
2. Закон України "Про платіжні послуги" від 30.06.2021 р. № 1591-IX. Доступний за URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1591-20>
3. SEC (США): Regulation of Crypto-Assets. URL: <https://www.sec.gov/>
4. ESMA (Європейський Союз): ESMA Opinion on Crypto-assets and MiCA. URL: <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-seeks-first-input-detailed-rules-crypto-markets>
5. MiCA (Європейський Союз): Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2023 on markets in crypto-assets and amending certain Regulation (EU) No 1095/2010 and Directive (EU) 2014/65. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj>
6. ASIC (Австралія): Regulatory Framework for Crypto-assets. URL: <https://asic.gov.au/regulatory-resources/digital-transformation/crypto-assets/>
7. FSA Japan (Японія): Guidelines for Crypto-assets. URL: <https://www.fsa.go.jp/en/news/2024/20240214.html>
8. Аксюков С.М. Поняття та природа віртуальних активів як об'єкту правового регулювання в господарській діяльності в Україні. Електронне наукове видання "Аналітично-порівняльне правознавство. 2024, № 1. С. 258—263. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.45>
9. Грицай С.О. Перспективи та тенденції появи CBDC в Україні: проект "е-гривня". Юридичний науковий електронний журнал. 2024, № 1. С. 354-359. URL: DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/80>
10. Захарченко В.І. Регулювання криптовалют як механізм нейтралізації їх слабких сторін: модельний підхід. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2022, № 65, С. 46—60. URL: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/262904>
11. Логойда В.М. Перспективи врегулювання правового статусу криптовалют в Україні. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2021, Серія ПРАВО. Випуск 63. С. 152—157. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/36761>
12. Нікончук А. Правовий генезис обігу віртуальних активів в Україні та світі: ризики та застереження. Law Journal of the National Academy of Internal Affairs, 2023, № 13 (3), С. 26—36. URL: <https://doi.org/10.56215/naia-chasopis/3.2023.26>
13. Іващенко О.М. Регулювання віртуальних активів в Україні: адаптація до глобальних стандартів та внутрішні виклики. Вісник Львівського державного університету внутрішніх справ, 2023, № 3, С. 142—153. URL: <https://law.chnu.edu.ua/rehuliuvannia-virtualnykh-aktiviv-v-ukraini/>

14. Оджиговський В., Утіралова К., & Чопик І. Віртуальні активи: старе по-новому. Юридична газета онлайн, 2024 № 1 (779).

URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informacyne-pravo-telekomunikaciyi/virtualni-aktivi-stare-ponovomu.html>

15. Європейський центральний банк, Central bank digital currency and monetary policy implementation, URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op345~4b4e055.en.pdf>.

16. Рада Федеральних резервних систем США. (2022). Дослідження потенційної цифрової валюти центрального банку Сполучених Штатів. <https://www.federalreserve.gov/central-bank-digital-currency.htm>

17. Міжнародний валютний фонд. (2021). Цифрові валюти центральних банків: потенціал та наслідки. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2023/04/12/IMF-Approach-to-Central-Bank-Digital-Currency-Capacity-Development-532177>

18. "The European Union's Approach to Cryptoasset Regulation: MiCA" by Philipp Hacker. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4346795.

19. "Global Regulatory Landscape for Cryptocurrencies" by the International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2023/07/18/crypto-needs-comprehensive-policies-to-protect-economies-and-investors>

20. "The Impact of Cryptocurrencies on Financial Stability" by the Bank for International Settlements. URL: <https://www.bis.org/publ/othp72.htm>

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2023), "On Virtual Assets", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2074-20> (Accessed 21 April 2024).

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2023), Law of Ukraine "On Payment Services", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1591-20> (Accessed 15 April 2024).

3. SEC (USA) (2024), "Regulation of Crypto-Assets", available at: <https://www.sec.gov/> (Accessed 18 April 2024).

4. ESMA (European Union) (2024), ESMA Opinion on Crypto-assets and MiCA, available at: <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-seeks-first-input-detailed-rules-crypto-markets> (Accessed 18 April 2024).

5. MiCA (European Union) (2023), "Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2023 on markets in crypto-assets and amending certain Regulation (EU) No 1095/2010 and Directive (EU) 2014/65", available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj> (Accessed 16 April 2024).

6. ASIC (Australia) (2021), "Regulatory Framework for Crypto-assets", available at: <https://asic.gov.au/regulatory-resources/digital-transformation/crypto-assets/> (Accessed 16 April 2024).

7. FSA Japan (2024), "Guidelines for Crypto-assets", available at: <https://www.fsa.go.jp/en/news/2024/20240214.html> (Accessed 16 April 2024).

8. Aksiukov, S.M. (2024), "Concept and nature of virtual assets as an object of legal regulation in economic activity in Ukraine", Electronic scientific publication "Analytical-comparative jurisprudence.", vol. 1, Pp. 258—

263. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.45>.

9. Grytsai, S.O. (2024), "Perspectives and trends of CBDC emergence in Ukraine: "e-hryvnia" project", Legal scientific electronic journal, vol. 1. Pp. 354—359. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/80>.

10. Zakharchenko V.I. (2022), "Regulation of cryptocurrencies as a mechanism to neutralize their weaknesses: a model approach", Collection of scientific papers of Cherkasy State Technological University. Series: Economic Sciences, vol. 65, Pp. 46—60, available at: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/262904> (Accessed 16 April 2024).

11. Logoida, V.M. (2021), "Prospects for regulating the legal status of cryptocurrency in Ukraine", Scientific Bulletin of Uzhhorod National University, Series LAW, vol. 63, Pp. 152—157, available at: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/warnings>.

12. Nikonchuk, A. (2023), "Legal genesis of circulation of virtual assets in Ukraine and the world: risks and warnings", Law Journal of the National Academy of Internal Affairs, vol. 13 (3), Pp. 26—36. <https://doi.org/10.56-215/naia-chasopis/3.2023.26>.

13. Ivashchenko, O.M. (2023), "Regulation of virtual assets in Ukraine: adaptation to global standards and internal challenges", Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs, vol. 3, Pp. 142—153, available at: <https://law.chnu.edu.ua/rehuliuvannia-virtualnykh-aktyviv-v-ukraini/> (Accessed 18 April 2024).

14. Odzhikovskiy, V., Utyralova, K. and Chopik, I. (2024), "Virtual assets: the old in a new way", Legal Gazette Online, vol. 1 (779), available at: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informacyne-pravo-telekomunikaciyi/virtualni-aktivi-stare-ponovomu.html> (Accessed 23 April 2024).

15. European Central Bank (2023), "Central bank digital currency and monetary policy implementation", available at: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op345~4b4e055.en.pdf> (Accessed 16 April 2024).

16. The Federal Reserve Board of the United States (2022), "Exploration of potential digital currency of the United States central bank", available at: <https://www.federalreserve.gov/central-bank-digital-currency.htm> (Accessed 11 April 2024).

17. International Monetary Fund (2023), "Central Bank Digital Currencies: Potential and Consequences", available at: <https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2023/04/12/IMF-Approach-to-Central-Bank-Digital-Currency-Capacity-Development-532177> (Accessed 12 April 2024).

18. Hacker, P. (2023), "The European Union's Approach to Cryptoasset Regulation: MiCA", available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4346795 (Accessed 14 April 2024).

19. International Monetary Fund (2023), "Global Regulatory Landscape for Cryptocurrencies", available at: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2023/07/18/crypto-needs-comprehensive-policies-to-protect-economies-and-investors> (Accessed 16 April 2024).

20. Bank for International Settlements (2023), "The Impact of Cryptocurrencies on Financial Stability", available at: <https://www.bis.org/publ/othp72.htm> (Accessed 21 April 2024).

Стаття надійшла до редакції 24.04.2024 р.